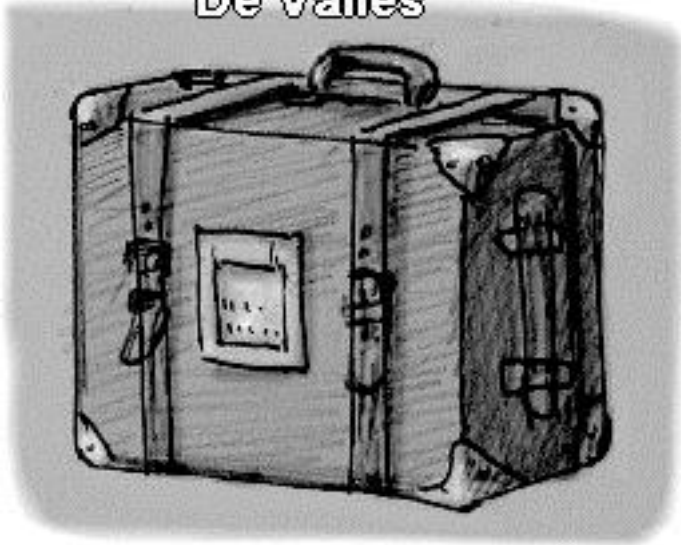

De Valies

Een winkel met de daarbij horende vakman, vooral bij de boerkens gekend, was Panny in de Lessense straat. Als we er voorbij gingen, nu ne keer niet lopend, snoven we de bedwelmende geur van leder. Aan de eerste vitrine zag men al dat we met een artikel te doen hadden, dat vooral voor de beesten bestemd was. Van alle soorten riemen en gespen, in ruwe lederen uitvoering met daarnaast de fijne varkenslederen modellen voor de rijpaarden, versierd met veel blinkend koperwerk. In het midden hing een groot halsjuk dat zeker bestemd was voor een reus van een paard. De zwaarste die we hier in de omgeving kenden waren deze van Beirens, beneden de Oudensteenweg aan het Laureinestraatje.

De kettingen waren beschermd met een lederen omhulsel, om bij het schuren tegen het vel de beesten te beschermen. Omschijnen moest men er niet zoeken, dat was werk voor den 'kalier' (wagenmaker) of de smid. 'Omschijn' of 'Zwengel' is de dwarsbalk, die de trekkettingen van de paarden met de kar verbindt.

In d' ander vitrine waren het lederen artikels voor de heren en dames. Chieke portefeuilles en portemonnees en halsbanden en riemen voor de honden. Soms met koperen nagels versierd en verchromde draainagels. Aan de kant was den hoek met boekentassen, en achteraan verschillende soorten van valiezen. Er hingen ook wel een paar stoffen valiesjes bij, maar ook daar was wel wat leder aan verwerkt aan de hoeken, en er lagen lederen riemen rond. Daarnaast de kalkslederen valiezen met de hand gemaakt met een wit garen genaaid.

Een paar weken voor we naar het eerst studiejaar gingen, mochten we met mama mee, om onze eerste carnachière (boekentas) te kiezen. Het was een hele trip dwars door de stad. Als we de deur openstaken verschoten we nogal. Midden in de grote winkel stond een levensgroot opgezet paard, met alle garnituren erop en eraan. Toen de madam van de winkel begon enkele

modellen boekentassen te tonen, was onze aandacht snel afgeleid, en mochten we mee kiezen.

't Zou een eenvoudige kleine bruine worden met een gemakkelijk slot en met twee vakken van binnen. Één compartiment dat moest dienen voor de boeken en een ander voor het beurzeken met marbels of schieters en van die andere speeldingen.

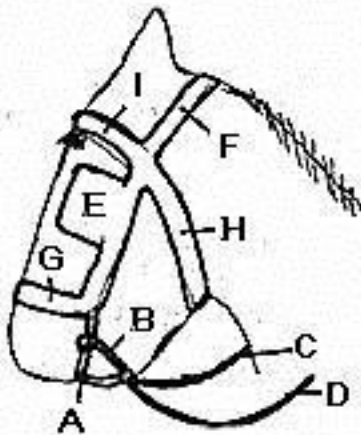
Terwijl dat mama nog een beetje nababbelde keken we goed rond. Soms vroegen we: “Waarom dient dat? En dat?”. Maar meestal kregen we een vaag antwoord. Van al die soorten gerief voor de paarden bleven alleen nog het mondstuk en het gareel in onze hersenen plakken. Toen we den dag voor de school begonnen onze boekentas klaar te zetten heeft mama er met Chinese inkt van papa onzen naam van binnen in geschilderd, want met een pen was het niet te doen.

En fier dat we waren !

Papa kwam hier regelmatig om het zoolleder voor onze schoenen. En als hij hier of daar een riem voor nodig had, zoals het lederen riemken voor de naaimachine.

Het Paardentuig

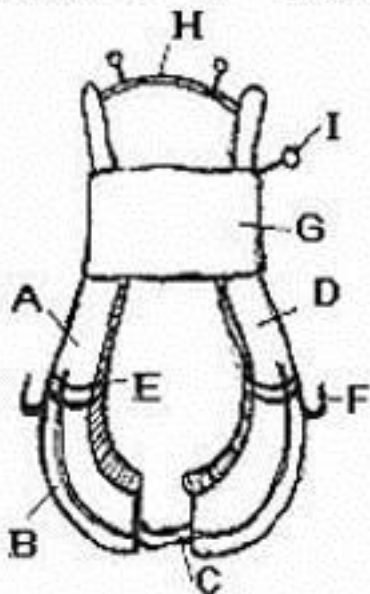
Het paardentuig in zijn geheel wordt 'd'(h)arnassure' genoemd. Het bestaat uit drie delen: het hoofdstel, het halsjuk en de rompbekleding.

Hoofdstel

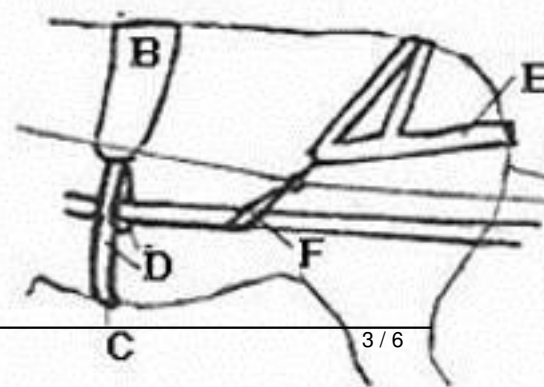
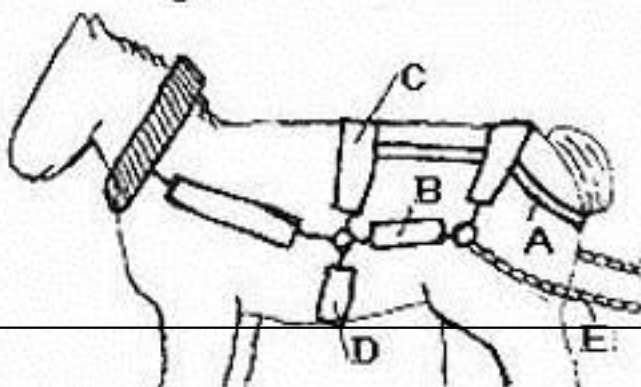
Het hoofdstel wordt op de kop van het paard bevestigd door de zijriemen, de muilband, de keelband en de frondél.

- 't mondstik (a) - de kinneket(e)ne (b)
  - de loenden = 2m lange teugels (c)
  - 't kordeel = de mendraad (d) - d'ooglappen (e)
- Het hoofdstel wordt op de kop bevestigd door de zijriemen, de keelband en de frondel. Er zijn twee benamingen gebruikelijk: "(h)arnàs" of "t gareel".

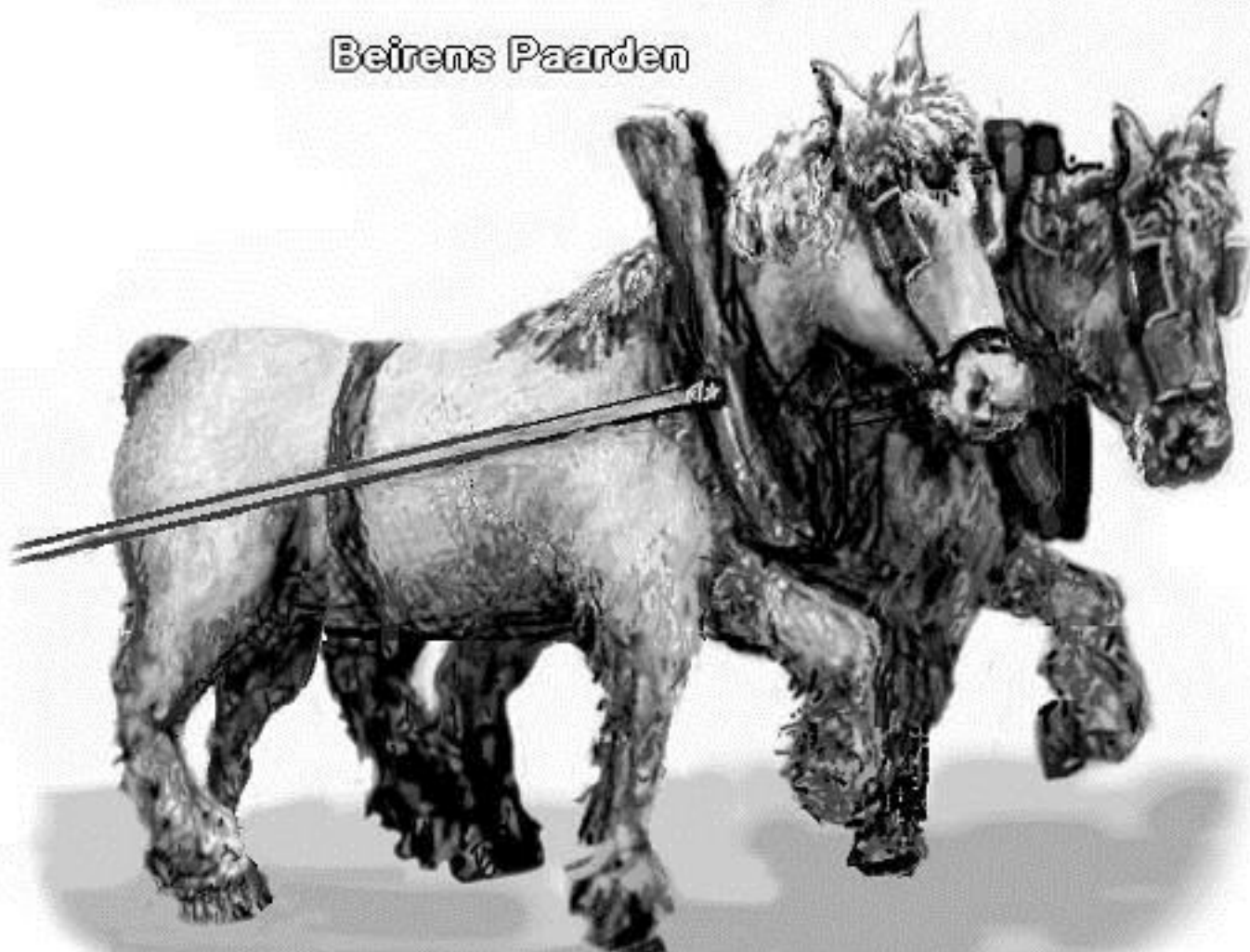
Halsjuk

- De onderdelen van het halsjuk zijn:
- de klippels (a) - 't slot (b) - de g
  - de balken (d) de kussens (e) - de t
  - trekriem en de treit(h)aaken, waaraan de
  - (= kettingen) van het '(h)aamschijf' (= de
  - trekknuppel) bevestigd worden
  - de kappe (g) - de bru(gg)e of d'(h)and
  - de zijrink, waardoor de teugel loopt (i)

~~Er zijn vele soorten lederen zadelen, maar de meest bekende zijn de Franse, de Duitse, de Amerikaanse en de Spaanse.~~

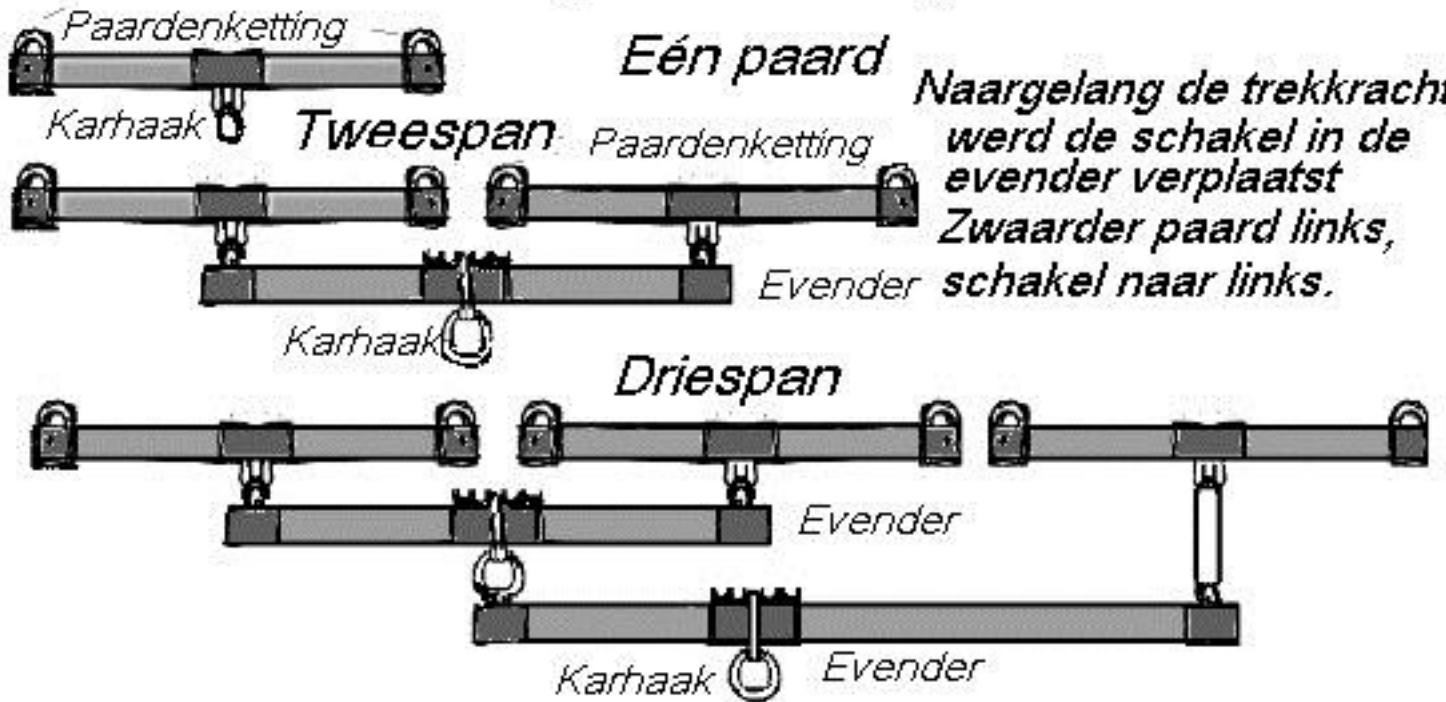
Beirens Paarden

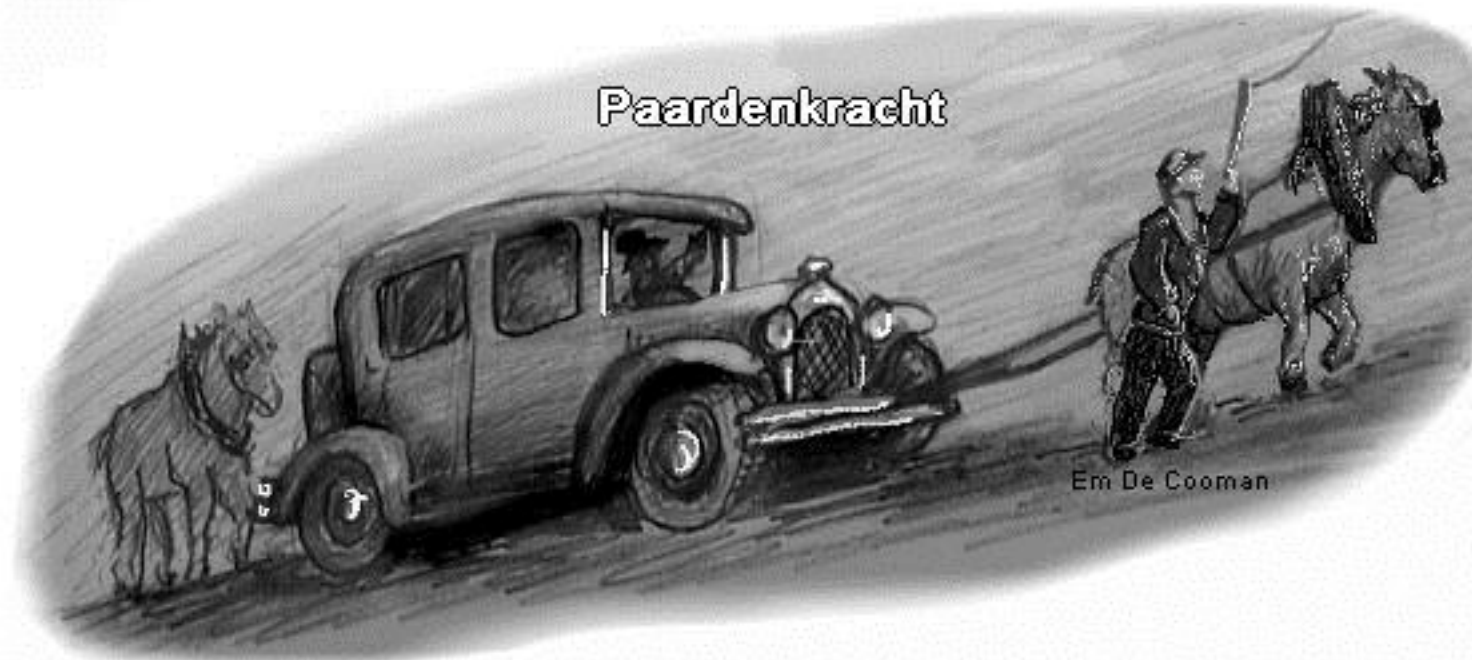
Em De Cooman

~~De zadelmaker moet ervoor zorgen dat het zadel goed past op de rug van de ruiter en dat het de juiste steun biedt.~~

Zwengel of Omschijn

Paardenkracht

Snelheidsschakelaar

De 'boîte à vitesse' (schakelbak) was in die tijd nog heel eenvoudig vroeg van de chauffeur dan ook enige vaardigheid om te schakelen. De motoren hadden nog niet zoveel macht.

Versnellen ging eenvoudig. Men vertrok in eerste, ontkoppelde, liet gaspedaal, en schakelde direct naar tweede, liet koppelingspedaal en gaf aansluitend gas. Hetzelfde voor de derde. Er bestonden toen maar drie snelheden vooruit, en één achteruit.

Echter bij het beklimmen van een helling, moest men terug schakelen. Meestal zat men in derde, dan moest men: Eerst ontkoppelen en terzelfder tijd de gaspedaal lossen. De pook op 'point mort' zetten (punt) dan embrayage (koppelpedaal) lossen, gas geven, embrayage induwen en in de tweede schakelen, embrayage lossen en terzelfder tijd licht gas bijgeven. Doordat dit nogal wat tijd vroeg was voortijdig schakelen een voordeel.

Zo schakelde papa altijd in vóór hij aan de echte helling begon: In de Denderstraat vóórdat hij bij de weverij van Flamand passeerde bij den Ouden steenweg was dat vóór de publieke pomp van Pletier. En daar waren we telkens blij als we de laatste huizen voorbij waren.

Draainagel

